

Lidersiz jihat

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Lidersiz jihat LIDERSIZ JIHAT

Soňky günlerde ýygy-ýygydan «indi näme bolarka?» soragyna köp duş gelýärin...

«- Ysraýyl Gazada näme ederkä, çykarmy ýa galarmy?

– Urşuň tarapy «Hamas» bolmakdan çykdymy, agressiw hereketler dünýäniň çar künjüne syçrarmy?»

Şuňa meňzeş soraglaryň jogaby üçin size bir hünärmeni tanadaýyn:

Doktor Mark Sageman, Garward unisersitetuniň uçurymy, psikiyatrist...

Şol bir wagtyň özünde MRU-nyň (CIA) köne işgäri. Hünärmenlik ugry-da syýasy agressiýa-terrorizm...

Meselem, 1987-1989-njy ýyllarda Owganystanda boldy, mojahetler bilen ýakyn gatnaşykda boldy...

Meselem, 2005-nji ýıldaky London bombalamalaryny öwrendi...

Meselem, çeçen separatistleriniň 2004-nji ýylда Russiyanyň Beslan şäherinde 186-sy çaga 334 adamy öldüren ganly wakasy boýunça açylan derñew işine gatnaşdy...

TERROR NETWORKS IN THE TWENTY-FIRST CENTURY

Marc Sageman

Author of the Bestselling UNDERSTANDING TERROR NETWORKS

kitapcy.ru

Häzirem ABŞ-nyň Daşary syýasaty öwreniş institutynyň Terrorizmi öwreniş merkezinde (Foreign Policy Research Institute's Center) işleyär.

Dört kitap ýazdy:

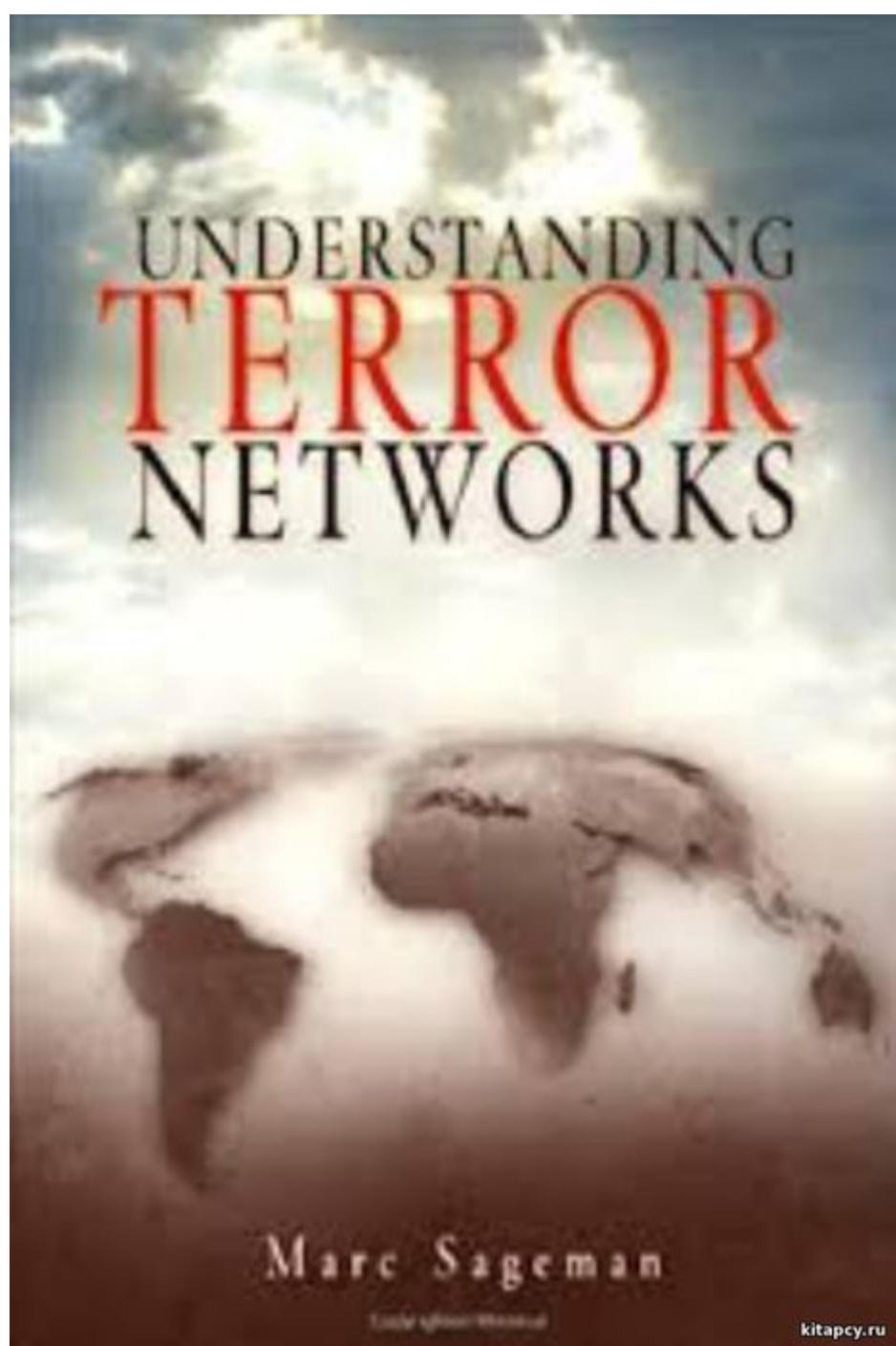
«Terror torlaryna düşünmek» (2004), «Lidersiz jihat. XXI asyrda terror torlary» (2008), «Terrorizmiň ýalňyş düşünilmegi» (2016), «London bombalamalary» (2019).

Şu maglumatlardan soñ sözi barlaglaryny 500-den gowrak radikal jihatçynyň terjimehalyna esaslandyrýan Mark Sagemana bereýin...

* * *

Şu kesgitemeleri möhüm:

- Radikallaşmagyň sebäplerine wakalaryň yzygiderliligindäki ýonekeýje liniýalaýyn proses hökmünde seretmek ýalňyş bolar...
 - Radikallaşma şahsy däl-de, garyndaşlyk we dostluk baglanyşygynyň möhüm faktorlar bolan kollektiwleýin prosesdir.
- Ýagny ol şeýle diýmek isleýär: «Siz isledigiñizce daşary syýasatdan, geosyýasy faktorlardan we gaýrylardan söz açyberiň, radikallaşmagyň psihologiki taraplaryny gözden salmaň!»

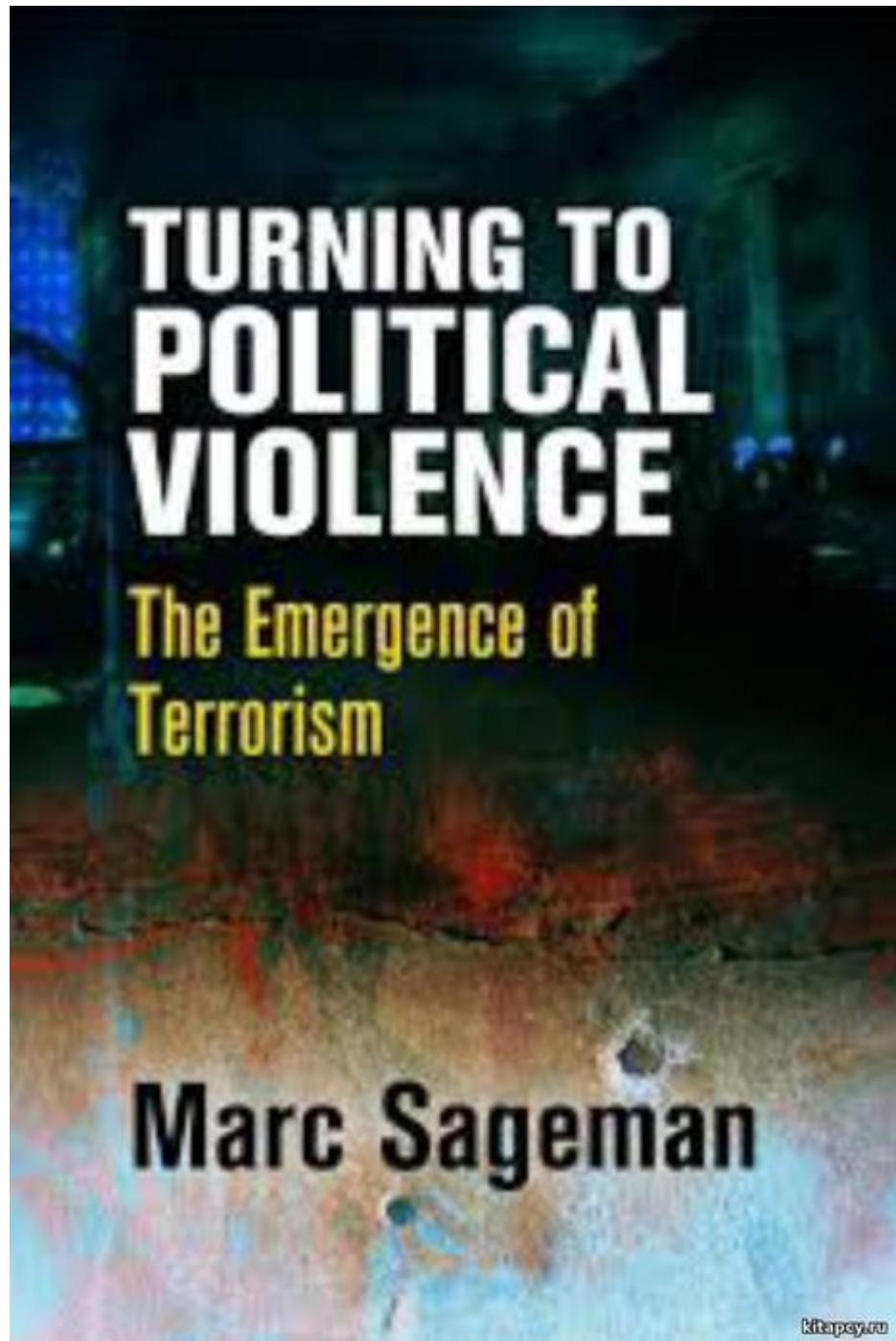
A ideologiá?

«- Yslamyň adyndan terrorçylar bilen geçiren gepleşiklerim maňa olaryň ideolog däldigini we aslynda ideologiá onçakly düşünmeýändikleruni görkezdi. Olaryň mantygy beter düşnükli: Günbatarlylar musulmanlara hüjüm edýär, bizeň musulmanlary goraýarys.

Ideologiá ýeke sözde özüňi yslamyň esgerlerinden düzülen topar hökmünde tanatmagyň ýoly... Toparyň agzasy bolmak ideologiýanyň öňüne geçýär. Örän az sanly terrorçy intellektualdyr...

- Adamlar aslynda baş goşan dawasyndan has beter ýoldaşlary üçin söweşyär. Ideologiá üns berýän giň barlaglar bölümü kemçiliklidir we terrorçylaryň ideologiá diýlende nämä düşünýändiklerine seretmejek derejede ýalta adamlar (alymlar, žurnalistler we gaýrylar) tarapyndan dolandyrylyar...»

Ideologiá ýok bolsa, jihada goşulma prosesi nädip bolýar? Sagemanyň pikiriçe aggressiýa yüz urmak üçin terrorçy topara agza bolmak hökman däl.

Kitapçey.ru

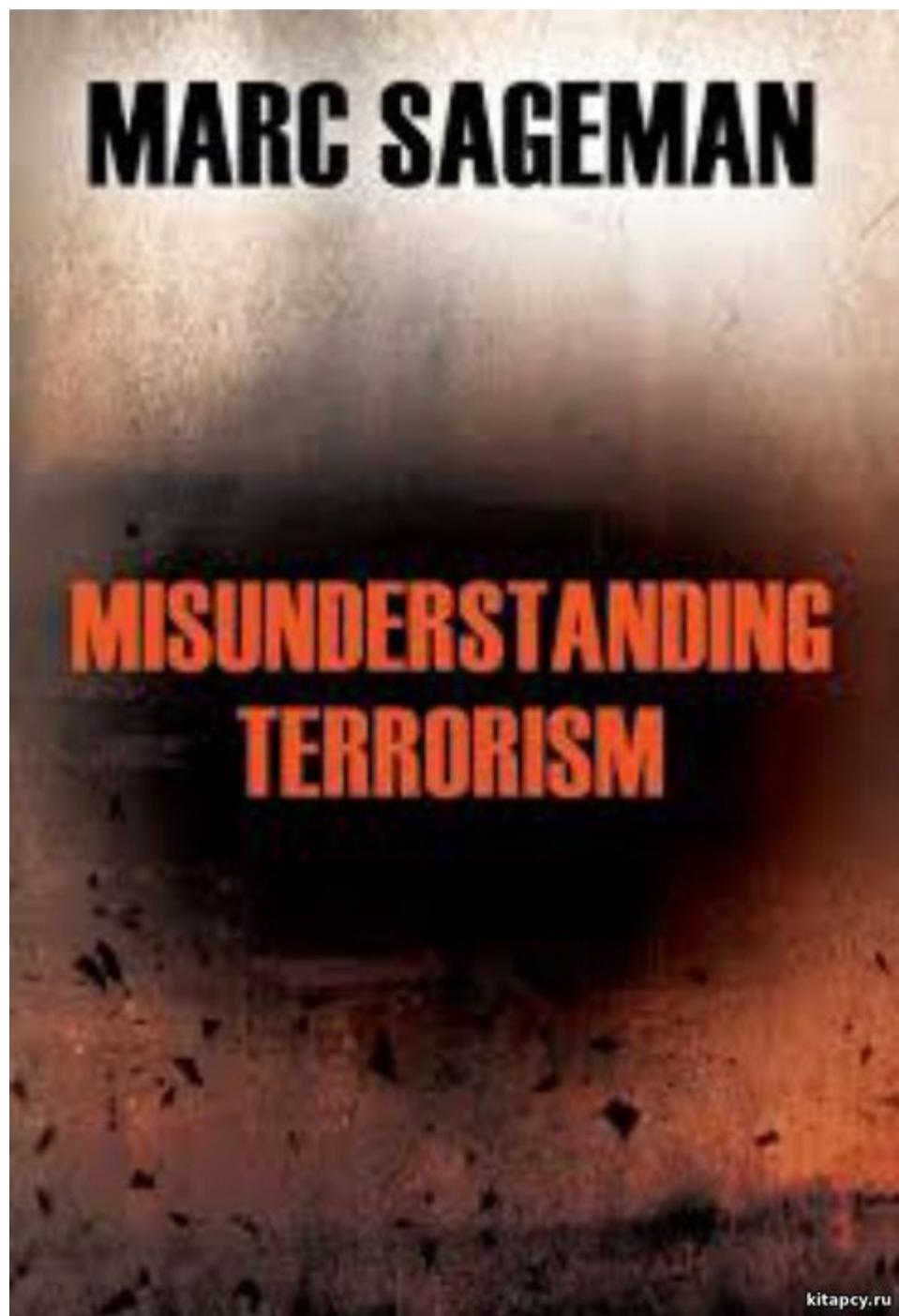
«- Adam ilki sosial kimligi bilen şikaýatlary gidermek üçin agressiýany öz içine almaýan kanuny protest formalarynu ullanýar. Emma wagtyň geçmegini bilen üýtgeşmäniň bolup geçmegini täsirliliği boýunça lapykeçlige uçrangoň, hüjüm edijilik hereketi bolup geçýär. Bu syýasy agressiýa barýan iň ýörgünli ýoldur. Başgaça aýdanda, radikallykda ideologiyá däl-de kimlik öñde durýar...»

Ysraýyl hüjüminiň dünýäde nämä sebäp boljakdygy su kesgitlemelerden belli dälmى? Düşündireýin:

* * *

Ysraýyl hüjüminiň dünýäde nämä sebäp boljakdygy şu kesgitlemelerden belli:

Günbatar tarapyndan hüjüme uçrandygyny gören käbir muslimanlaryň ahlak taýdan gahar-gazaba atlanyp şol hüjümiň gurbanlarynyň hataryna goşulmaga göwünjeň boljagyny bilmek üçin palcy bolmagyň geregi ýok.

Sageman aýlanyp-dolanyp şol bir zadyň aşagyň çyzýar:
«- Radikallaşma esasynyň özeninde howp astyndaky syýasy köpçülük bilen bileleşip bu köpçüligi goramak üçin meýletin esger bolup, özüni pida etmäge taýýar ýagdaýa gelmek...»

Özüňiz görýänsiňiz: Ysraýylyň Gaza okkupasiýasy dünýäde parahatçylykly raýat protestleriniň bolmagyna getirdi. Eýsem mundan soň nämeler bolar?

Ýene dünýäniň çar künjündäki radikal «ýeke möjekleriň» (lidersiz jihat) agressiýasyna şaýatlyk ederismi?

Meselem, diňe Gaza sektory bilen çäklenip galaýmaz, dünýä ýanarmy? Parh edýärsiňizmi, howp beter uly.

[kitapcy.ru](#)

Şonuň üçin Gazada wagt ýitirmezden agressiýanyň togtamagy, Ysraýylyň okkupirlän ýerlerinden çykmagy, parahatçylygyň üpjün edilmegi hökmany sert...

Urşuň gowusy, parahatçylygyň erbedi bolmaz.

Soner YALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 16.11.2023 ý. Publisistika